

PRZYGŁAD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN
WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok VI

Warszawa, piątek 3 lipca 1931 r.

Nr. 149

ADRES REDAKCJI: Plac Marsz. Piłsudskiego 9, tel. M. S. Z., wewn. Nr. 53

TREŚĆ: Sprawy polskie: Sytuacja polityczna w Polsce. — Polska a Niemcy. — Zagadnienia ogólne: Sprawa odszkodowań i długów. — Sprawa rozbrojenia. — Państwa bałtyckie. Sytuacja polityczna i gospodarcza na Litwie. — Sytuacja polityczna w Austrii.

SPRAWY POLSKIE

SYTUACJA POLITYCZNA W POLSCE.

Deutsche Tageszeitung 1.VII, w art. wst., omawia wyrok Sądu Apel. w Poznaniu na działaczy *Deutschtumsbundu* i zapytuje w jakim kraju podlegałyby karze to, że mniejszość niemiecka dążyła do stwierdzenia liczby dzieci szkolnych niemieckiego pochodzenia, albo to, że udzielano porad osadnikom niemieckim „wypędzonym z ziemi”, jak mają najkorzystniej sprzedać swój inwentarz?

„Polscy sędziowie — pisze dziennik — napewno w głębi duszy przyznają, że wydali wyrok niesłuszny. Chcieli oni oddać przysługę państwu polskiemu. a w rzeczywistości osiągnęli coś wręcz przeciwnego, podrywając powagę wymiaru sprawiedliwości wobec całego świata”.

Dziennik podsuwa myśl, że skazani zapewne uciekną się jeszcze do ostatniego środka obrony, t. j. odwołają się do Trybunału Haskiego.

Proletarska Prawda 30. VI., omawiając ostatni komunikat UNDO o t. zw. prywatnych zebraniach dyskusyjnych przedstawicieli społeczeństwa polskiego i ukraińskiego twierdzi, że polityka UNDO idzie krętymi drogami. Wszelkiego rodzaju komunikaty mają na celu zatuszować osiągnięte już porozumienie pomiędzy UNDO a burżuazją polską. Faszystowskie ugrupowania ukraińskie i polskie porozumiały się ostatecznie co do wspólnego nacisku na masy pracujące Ukrainy zachodniej oraz co do wspólnego marszu na Kijów. „Możliwą jest rzeczą, pisze pismo, że takie ugody nie napisano na papierze, lecz istnieje ona

w praktyce. Celem porozumienia UNDO z faszyzmem polskim jest przygotowanie wojny przeciwko Z. S. R. R. Jakieby komunikaty UNDO nie wydawało, dla każdego jest jasne, że UNDO przestało być kierownictwem narodowym i zaprzedało się faszyzmowi polskiemu”.

Rytas 30.VI, zamieszcza depeszę ag. „Elta” z Warszawy o zawieszeniu z dn. 11 lipca wydawanego w Gdańsku przez rząd polski pisma „*Baltische Presse*”.

POLSKA A NIEMCY.

Preussische Ztg. 2.VII, podaje wiadomość o przelocie polskiego samolotu nad terytorjum Prus Wschodnich i domaga się aby polskie samoloty ostrzeliwać ogniem karabinowym. Dziennik zarzuca rządowi Rzeszy, że zbyt łagodnie występuje przeciwko polskim lotnikom i podkreśla, że niezadługo hitlerowcy sami będą w możności pomyśleć o zabezpieczeniu granicy.

Börsen Zeitung 2.VII, zamieszcza artykuł p. t. „Propaganda polska”, w którym to artykule twierdzi, że polskie organizacje pograniczne połączyły się w federację związków polskich dla obrony ojczyzny, mającą na celu utworzenie wzdłuż granicy wschodnio-pruskiej stałych punktów obserwacyjnych i rozwinięcia działalności wywiadowczej. Również dziennik twierdzi, że ze strony organizacji polskich na wypadek zamieszek wojennych, przygotowany ma być sabotaż oraz akcja powstańcza.

ZAGADNIENIA OGÓLNE

SPRAWA ODSZKODOWAŃ I DŁUGÓW.

The Daily Herald 1.VII, pisze w art. wst., że Francja w stosunku do planu prez. Hoovera postępuje

je tak, jak czynią członkowie Izby Lordów z jakimś projektem prawa; którego nie chcą przyjąć, a którego nie mogą odrzucić. Przyjmują oni wówczas projekt

w „zasadzie“, a następnie zaczynają wprowadzać poprawki i zastrzeżenia, które uniemożliwiają zupełnie przyjęcie projektu. Gdyby zastrzeżenia francuskie zostały uwzględnione, to Francja osiągnęłaby pokaźny zysk na planie Hoovera. Pod względem politycznym nastąpiłoby wzmocnienie hegemonii francuskiej w Europie, co stanowi poważne niebezpieczeństwo dla pokoju. Autor wyraża dziwienie, że rząd, którego minister wystąpił z projektem jednoci europejskiej, zajmuje tak wąskie i krótkowzroczne stanowisko. Autor oświadcza, że brytyjska opinia publiczna jest całkowicie po stronie Hoovera i w razie dalszego oporu ze strony Francji proponuje wprowadzenie planu bez jej udziału.

The Daily Telegraph 1.VII, donosi z Berlina że na Wilhelmstrasse istnieje nastrój pesymistyczny co do rokowań prowadzonych w sprawie planu Hoovera. Jeżeli plan ten nie zostanie wprowadzony w życie, to Niemcy zażądają moratorium na podstawie planu Younga. Ponieważ ulga taka nie będzie wystarczająca, Niemcy celem uniknięcia kryzysu finansowego zwrócą się z prośbą o kredyty zagraniczne. Wątpliwe jest jednak, pisze korespondent, czy wobec politycznej i ekonomicznej depresji kredyty te otrzymają. Jeżeli rokowania w sprawie planu Hoovera skończą się niepowodzeniem, to Bruening i Curtius

The Daily Telegraph 1.VII, analizując w art. wst. przebieg rokowań pomiędzy Paryżem a Waszyngtonem w sprawie planu Hoovera, stwierdza, że pole kompromisu jest bardzo niewielkie.

The Manchester Guardian 1.VII. Korespondent z New Yorku donosi, iż w urzędowych kołach waszyngtońskich nie kryją rozczarowania z powodu rezultatu rokowań w sprawie planu Hoovera. Panuje przekonanie, że jeżeli Francja nie zmieni radykalnie swego stanowiska, to cały plan nie osiągnie zamierzonego celu. Wysuwany jest projekt, że w razie nalegania Francji na to, by Niemcy wpłacały raty reparacyjne do Banku Wypłat Międzynarodowych, ażeby państwa sprzymierzone wpłacały również raty dłużnicze do tego Banku. Na podstawie informacji zasięgniętych z otoczenia Hoovera można wnioskować — pisze korespondent — że w razie nieustępliwości Francji Ameryka wystąpi z takim projektem. Gdyby projekt ten został przyjęty, to sumy te byłyby udzielone w formie pożyczki odnośnym państwom.

The Manchester Guardian 1.VII w koresp. z Berlina donosi, iż rząd niemiecki w dalszym ciągu trzyma się na uboczu od dyskusji francusko-amerykańskiej w sprawie planu Hoovera. Istnieje obawa w Niemczech, że propozycje Francji mają na celu wzmocnienie jej militarnych sojuszników, skonsolidowanie koalicji antyniemieckiej, a nadewszystko uniemożliwienie porozumienia niemiecko-rumuńskiego zanim wejdzie ono w życie.

The Manchester Guardian 1.VII, analizując w art. wst. sytuację wytworzoną przez plan Hoovera, wyraża pogląd iż porozumienie z Francją jest możliwe, ponieważ tak Francja jak i Stany Zjedn. zainteresowane są w utrzymaniu normalnego stanu rzeczy w Niemczech. Zdaniem autora, porozumienie takie może być osiągnięte w ostatniej chwili. Prez. Hoover może poczynić pewne ustępstwa bez narażenia na szwank swego planu. Należy mieć nadzieję, pisze autor, że prez. Hoover nie przekroczy granicy ustępstw.

The Chicago Daily Tribune 1.VII, donosi z Waszyngtonu, że prez. Hoover zamierza wprowadzić

pewne modyfikacje do embargo na import sowiecki. Decydujący jednak krok w tej sprawie powzięmie dopiero po powrocie Mellona z zagranicy.

L'Echo de Paris 2.VII, w art. Pertinaxa twierdzi, że Francja nie posunie się ani o krok dalej w swych ustępstwach na rzecz Niemiec. Przyczyn krytycznej sytuacji gospodarczej i finansowej Rzeszy należy — zdaniem autora — szukać w polityce Niemiec. „Hoover — pisze autor — popełnia omyłkę, chcąc leczyć chorobę niemiecką, a zabiera się do kuracji li tylko symptomatów; pod takim zaś kataplazmem dolegliwość może się tylko pogorszyć“. W d. c. autor zaznacza, że przyjdzie bezwarunkowo moment, kiedy Niemcy będą musieli zwrócić się do Francji z prośbą o długoterminową pożyczkę, a wtedy powinna Francja wywrzeć nacisk na nie i zmusić je do zaniechania polityki dążącej do zmiany granic wschodnich i do kolonizacji przez Anschluss ziem słowiańskich.

Jeżeli Niemcy zrezygnują z polityki rewizjonistycznej, to nic — zdaniem autora — nie stanie na przeszkodzie francusko-niemieckiemu porozumieniu.

Der Tag 2. VII. pisze, że według wiadomości, nadeszłych z Rzymu, rząd włoski uczynił już praktyczny użytek z propozycji Hoovera i wydał zarządzenia do wstrzymania wypłat od 1 lipca, które ta propozycja obejmuje.

Dziennik podnosi, że w Paryżu to zarządzenie uważane jest za nielegalne i naruszające układ haski.

Następnie dziennik przytacza oświadczenie znanego przywódcy angielskiego Stamp'a, który wyraził radość z takiego stanowiska Włoch.

Departament stanu w Waszyngtonie przyjął włoskie zarządzenie z wielkim zadowoleniem. Żywią tam nadzieję, że inne kraje przyłączą się do Włoch.

Izwiestja. 30. VI., omawiając następstwa polityczne propozycji Hoovera, twierdzą, że zapowiedziane spotkanie ministrów niemieckich z francuskimi może mieć wielkie znaczenie nie tyle dla zagadnienia reparacji niemieckich, co dla rokowań rozbrowieniowych. Wywleczenie sprawy porozumienia francusko-niemieckiego na porządek dzienny jest bardzo znamienne dla obecnej sytuacji międzynarodowej. Od rozwiązania tego zagadnienia zależy dalszy bieg polityki światowej. Jednakowoż na drodze do zawarcia porozumienia francusko-niemieckiego są olbrzymie trudności. Wynik rokowań paryskich w znacznym stopniu zależeć będzie od dalszego rozwoju przesilenia gospodarczego, lecz z drugiej strony wpłynąć może na dalszy bieg przesilenia. Opinia sowiecka tem bardziej powinna pilnie śledzić za przebiegiem rokowań paryskich, ponieważ w razie pozytywnych wyników usunięta będzie przeszkoda do wciągnięcia Niemiec do bloku państw przeciwsowieckich.

Il Mattino 26.VI, w art. wst. w związku z gotowością Włoch rzeczenia się odszkodowań od Niemiec zaznacza, że z należnej sumy 213,7 milionów marek przypadałoby po spłaceniu należności Ameryce i Anglii 42 milionów Włochom. Z sumy tej jednak Włochy rezygnują na rzecz współdziałania międzynarodowego, w myśl swych dążeń do pokoju, rozbrowienia i współpracy.

SPRAWA ROZBROJENIA

Journal des Débats 1.VII, w art. P. Bernusa twierdzi, że podczas debat nad rozbrowieniem w angielskiej izbie gmin mówcy dali wyraz tak nazywa-

nym „pół-prawdom”. Ślusznie zauważył Winston Churchill, że armia francuska jest w chwili obecnej jedynym elementem utrzymującym równowagę w Europie i że osłabienie jej byłoby równoważne z osłabieniem pokoju, lecz mówcy angielscy nie uzupełnili tej prawdy przez stwierdzenie, że ważną jest bardzo atmosfera, w jakiej się zbierze konferencja rozbrojeniowa, i że atmosferę tę zatruwają stale Niemcy wspólnie z Bolszewikami przez swe wysiłki zmierzające do obalenia traktatu wersalskiego. „Nie należy ani na chwilę zapominać, że konferencja rozbrojeniowa stałaby się zgubną dla pokoju, gdyby nie przeciwdziałała wspólnej niemiecko-sowieckiej akcji wywrotowej i nie poparła obrońców obecnego status quo w Europie.

PAŃSTWA BAŁTYCKIE. SYTUACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA NA LITWIE.

Lietuvos Žinios 30.VI, informuje o przybyciu do Kowna 10-iu dziennikarzy estońskich i fińskich. Prezes związku dziennikarzy estońskich wypowiedział się za utworzeniem związku współpracy prasowej litewsko-estońskiej, na wzór istniejących już związków litewsko-łotewskiego i łotewsko-estońskiego. Dziennikarze estońscy i fińscy byli podejmowani przez związek dziennikarzy litewskich oraz przez posłów estońskiego i łotewskiego na Litwie.

Lietuvos Aidas 30.VI, w obsz. notatce, omawiającej „przyjęcia urządzone na cześć dziennikarzy estońskich”, podkreśla, że podczas zwiedzania przez Estończyków pogranicza litewsko-polskiego „szaulisi” litewscy, przy spotkaniu gości estońskich w Oranach, odśpiewali pieśń „Nie uspokojimy się, dopóki nie odzyskamy Wilna”. Dziennik zaznacza dalej, że „nienormalna granica, dzieląca od Litwy niepodległej część narodu litewskiego, wywarła na gościach wielkie wrażenie”.

(„Liet. Aidas” w przeciwieństwie do „Liet. Žinios” ani jednym słowem nie wspomina, że wraz z dziennikarzami estońskimi gościli na Litwie dziennikarze fińscy — przyp. red. „Przegl. Pr. Zagr.”).

Prasa litewska z 1.VII, zamieszcza treść podpisanego w Kownie protokołu o współpracy prasowej pomiędzy Litwą i Estonją. Protokół ten jest identyczny z podpisanym w r. b. protokołem współpracy prasowej pomiędzy Litwą i Łotwą; w protokole została podkreślona konieczność podawania z pierwszych źródeł w prasie estońskiej i litewskiej wiadomości, dotyczących obu krajów.

Lietuvos Aidas 1.VII, wyraża w art. wst. zadowolenie z powodu podpisanego ostatnio aktu „jedności prasowej litewsko-estońskiej”, zaznaczając, że współpraca na terenie prasowym pomiędzy Litwą, Łotwą i Estonją przyczyni się do wzajemnego zbliżenia się tych państw.

Lietuvos Žinios z 30.VI i 1.VII, omawia przebieg kowieńskiej konferencji nauczycieli Litwy, Łotwy i Estonji. Współpraca nauczycieli wymienionych państw datuje się od 1921 r. W konferencji kowieńskiej wzięło udział 75 nauczycieli estońskich, 135 — łotewskich i 189 — litewskich. W drugim dniu obrad powzięto szereg rezolucyj, żądających wprowadze-

nia w państwach bałtyckich szkół demokratycznych i wychowywania młodzieży w duchu współpracy międzynarodowej.

Lietuvos Aidas 30.VI, w art. wst. podkreśla, że w kowieńskiej konferencji nauczycieli państw bałtyckich ze strony Litwy wzięli udział jedynie przedstawiciele lewicowego nauczycielstwa litewskiego, nie wzięli natomiast udziału nauczyciele narodowcy i katolicy (ch.-dem.). Dziennik oburza się na organ ludowców „Liet. Žinios”, który w przeddzień konferencji żądał od delegacji litewskiej poruszenia nienormalnego stanu szkolnictwa na Litwie, a to z powodu przeprowadzanej przez rząd litewski militaryzacji szkół oraz z powodu krępowania przezeń poglądów politycznych litewskiej młodzieży szkolnej i nauczycielstwa litewskiego.

Prasa litewska z 1.VII, zamieszcza koresp. ag. „Elty” z Rygi o poświęceniu we wsi Czerwonka (na Łotwie) cmentarza Litwinów poległych w walkach z bolszewikami. W uroczystości wzięli udział przedstawiciele wojska litewskiego i łotewskiego oraz organizacji społecznych obu krajów.

Prasa litewska z 30.VI, informuje, że litewskie ministerstwo oświaty wprowadziło przymus szkolny w pozostałych miasteczkach i gminach. Obecnie więc powszechne nauczanie obowiązuje już na całym obszarze Litwy.

Prasa litewska z 30.VI, w obsz. notatce p. n. „Zagadkowa panika na kongresie eucharystycznym Szawlach” podaje, że 20-tysięczny tłum zgromadzony w kościele i na cmentarzu uległ fałszywemu alarmowi, wskutek czego zostało dotkliwie poturbowanych przeszło 50 osób.

Lietuvos Aidas 1.VII, zamieszcza obsz. notatkę o wzmożeniu się ruchu budowlanego na Litwie. Ma to dowodzić — zdaniem dziennika — stałego polepszania się gospodarczej sytuacji Litwy, w przeciwieństwie do pogłębiającego się kryzysu ekonomicznego w innych państwach europejskich.

Dzień Kowieński 30.VI, podaje notatkę o zagrożeniu litewskiego przemysłu cukrowniczego przez dumping sowiecki. W składach kowieńskich i kłajpedzkich znajduje się obecnie przeszło 10 tys. tonn sowieckiego cukru.

SYTUACJA POLITYCZNA W AUSTRII.

Völkischer Beobachter 30.VI, w art. „Die Einkreisung des deutschen Volkes” omawia położenie Austrii, która zwycięsko odpiera nacisk Francji i masonów, dążących do trwałego uzależnienia jej od państw naddunajskich. Na dowód działalności masonskiej dziennik przytacza wypadki hiszpańskie.

Autor pisze: „Austria pomimo swego małego obszaru znajduje się ze względu na swe położenie w sercu kontynentu, w centralnym punkcie wypadków. Namiętna walka, często prowadzona pod ziemią, idzie o to, aby się powiodło Francuzom i Czechom, jako głównie zainteresowanym, odciągnąć Austrię od wzmagających się na siłach narodo-socjalistycznych Niemiec i podporządkować ją romańsko-słowiańskiemu planom o potęgę”. Autor wyraża nadzieję, że narodowi socjaliści nie dopuszczą do spełnienia się tych planów.

